

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашик В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

Буквальний переклад, навіть між мовами з однієї мовної сім'ї, майже завжди є неможливим, оскільки, намагаючись зберегти точність лексичних, синтаксичних або стилістичних особливостей оригіналу, існує вірогідність втратити важливі сенсові нюанси. Соціально-культурні чинники впливають на сприйняття інформації і саме через це можуть перешкоджати коректній інтерпретації окремих мовних висловлювань. Наприклад, при дослівному перекладі (калькуванні) ідіом або фразеологізмів перекладач стикається з ризиком повної втрати первинного сенсу, що був закладений в оригінальний текст. Водночас вільний переклад, використовуючи образні засоби, не властиві оригіналу, але властиві мові, на яку перекладають, дає змогу краще відтворити його сутність і передати «дух» тексту.

Отже, перекладач повинен бути не тільки мовним посередником, але й мати достатньо знань про культуру народу і мови оригіналу, і мови-реципієнта, себто бути таким собі культурним медіатором, який розуміє, як інтегрувати різні елементи культури в новий контекст, при цьому не втрачаючи глибини та змісту оригіналу.

*НЕШКО С. І., канд. філол. наук, доцент,
ОРЛОВА К. А., здобувач вищої освіти,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

ВПЛИВ ДІАЛЕКТІВ НА РОЗВИТОК МОВИ

Діалекти відіграють важливу роль у розвитку мови, часто відображаючи культурне та регіональне розмаїття мови. Хоча вони збагачують мовне розмаїття, їхній вплив може мати позитивні і негативні наслідки для комунікації, освіти і соціальної згуртованості. Розуміння цих наслідків має вирішальне значення для оцінювання ролі діалектів у сучасній мовній еволюції.

Діалекти слугують маркерами культурної ідентичності, допомагаючи зберігати регіональні традиції, історію та місцеві цінності. Вони дають носіям відчуття належності та гордості за свою спадщину. Лінгвістичне розмаїття діалектів сприяє багатству мови, вводячи різноманітну лексику, ідіоми та вирази. Це розмаїття може надихати на творче використання мови та надавати більш нюансовані способи вираження ідей. Спостерігають також адаптивність і гнучкість діалектів, що демонструє здатність мови пристосовуватися до місцевого середовища і культури, відображаючи мовну гнучкість. Це може бути

особливо корисно для збереження актуальності в суспільствах, що швидко змінюються. Історичні діалектні варіації сприяють розвитку стандартної мови. Стандартні форми часто виникають шляхом синтезу аспектів кількох діалектів, що збагачує мову в цілому. Зазначимо, що діалекти можуть вводити нові фонетичні, синтаксичні та лексичні особливості, які згодом поглинаються основною мовою, стимулюючи лінгвістичні інновації. Вони покращують комунікацію в певному регіоні, оскільки люди можуть почуватися комфортніше, використовуючи свій місцевий варіант, що може зміцнити міжособистісні зв'язки. Вивчення діалектів допомагає лінгвістам зрозуміти, як мова змінюється і розвивається з плином часу. Це може дати інформацію про те, як люди живуть і розвиваються в різних країнах.

Однак пропонуємо повернутися до недоліків впливу діалектів на розвиток мови. Одна з найбільших проблем, яку створюють діалекти, полягає в тому, що вони можуть зменшити взаємну зрозумілість між носіями мови з різних регіонів, що ускладнює або робить неефективною комунікацію через діалектні розбіжності. В освіті діалекти іноді можуть створювати бар'єри. Здобувачі, які переважно розмовляють діалектом, можуть зіткнутися з труднощами у вивченні стандартної версії мови, що може вплинути на їхню академічну успішність. Надмірна опора на діалекти іноді може сприяти соціальному поділу, оскільки різні групи можуть сприймати свій діалект як вищий, що призводить до регіональної або соціальної напруженості. Не менш важливими є проблеми стандартизації: використання діалектів у формальних контекстах (наприклад у ЗМІ, академічних колах) може створювати труднощі в досягненні стандартизації, що потенційно ускладнює комунікацію на національному чи міжнародному рівнях. У деяких випадках домінування певних діалектів може маргіналізувати діалекти меншин, загрожуючи їхньому виживанню. Це може призвести до зникнення менших діалектних форм, зменшуючи загальне мовне розмаїття.

Отже, діалекти пропонують як збагачувальні, так і складні аспекти для розвитку мови. Хоча вони сприяють культурному розмаїттю, мовним інноваціям і регіональній гордості, але можуть і перешкоджати взаєморозумінню, стандартизації та соціальній згуртованості. Щоб збалансувати ці фактори, важливо створити середовище, у якому діалекти цінують за їхній внесок у мовне багатство, а також сприяти вивченню стандартної мови для забезпечення ширшої комунікації та інтеграції. Зрештою, вплив діалектів на розвиток мови є відображенням делікатної взаємодії традицій і сучасності в мінливому ландшафті людського спілкування.

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.